

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep.
0030 Oslo
postmottak@fin.dep.no

Høringssvar om gjennomføring av forventede EØS-regler om ESG-rangeringer

Forbrukerrådet viser til at Finansdepartementet den 12. mars 2025 sendte Finanstilsynets høringsnotat fra november 2024 om «ESG-forordningen» ut på høring.

Bakgrunnen for høringen er at EU-kommisjonen og OECD har funnet at det ofte er store variasjoner i ulike ratingbyråers vurdering av samme foretak, og at det generelt er lav korrelasjon mellom de ulike vurderingene som er foretatt. ESG-forordningen ble vedtatt i EU den 19. november i fjor, og formålet er å øke påliteligheten og sammenlignbarheten til ESG-rangeringer, i tillegg til å sikre at metodene som ligger bak vurderingene blir transparente.

Finansdepartementet har bedt om innspill til Finanstilsynets forslag innen den 13. juni 2025. Forbrukerrådet oversender med dette sitt innspill, som også er innsendt ved bruk av departementenes digitale løsning for høringsuttalelser.

Forbrukerrådets hovedpunkter kan i korte trekk oppsummeres slik:

- Forbrukerrådet støtter at ESG-forordningen inntas i norsk lov.
- Forbrukerrådet mener at ESG-forordningen vil bidra til å øke påliteligheten og sammenlignbarheten til ESG-rangeringer, noe som vil ha stor verdi for forbrukere som ønsker å gjøre bærekraftige valg i finansmarkedene.
- Forbrukerrådet støtter innføring av krav om transparens, åpenhet og metodisk tydelighet for virksomheter som leverer ESG-rangeringer. Dette vil også kunne øke tilliten til de vurderingene som ligger til grunn for rangeringene.

- Forbrukerrådet er opptatt av å sikre forbrukernes rett til å kunne velge bærekraftig, og mener at i det grønne forbrukerskiftet må forbrukere få vite miljømessige konsekvenser knyttet til valg av ulike finansielle produkter og tjenester, på lik linje med all annen produktinformasjon.

Generelle kommentarer

ESG-rangeringer (Environmental, Social, Governance) er vurderinger av et foretaks miljømessige, sosiale/samfunnsmessige, og styringsmessige kvaliteter. Slike rangeringer brukes av investorer, låntakere og utstedere for å ta bærekraftige investerings- og finansieringsbeslutninger. Forbrukerrådet er opptatt av at forbrukerne skal kunne gjøre bærekraftige valg i finansmarkedene, og da må også informasjonen som formidles være riktig og sannferdig.

For å sikre en troverdig og bærekraftig finanssektor er det nødvendig med regulering som forhindrer grønnvasking av finansielle tjenester og produkter. Dette gjelder også for virksomheter som tilbyr ESG-rangeringer, dvs. vurderinger av hvordan ulike selskaper presterer på områder knyttet til klima og miljø, samfunnsansvar og sosiale forhold, og ansvarlig og etisk eierstyring.

I forbindelse med høring i regi av ESMA (European Securities and Markets Authority) i 2022/2023 om retningslinjer i forbindelse med navnsetting av fondsprodukter, leverte Forbrukerrådet i februar 2023 et høringssvar hvor vi blant annet tok til orde for ny regulering for å forhindre grønnvasking: ¹

“New regulation is necessary to help consumers and retail investors to navigate an increasingly complex investment product landscape and to protect them from greenwashing. Tackling greenwashing should be a core priority to protect consumers, to protect and enhance market integrity, and to promote effective competition in the interests of consumers.”

Forbrukerrådet hilser derfor ESG-forordningen velkommen, og mener at den bør innarbeides i norsk lov så raskt som mulig. Forordningen vil bidra til å øke

¹ Forbrukerrådet: “Consultation on Guidelines for the use of ESG or sustainability-related terms in funds’ names”. <https://storage02.forbrukerradet.no/media/2023/02/esma-cp-funa-norwegian-consumer-council-replyform-1.pdf>

påliteligheten og sammenlignbarheten til ESG-rangeringer og gjøre metodene som ligger bak de vurderingene som gjøres mer gjennomsiktede.

Forbrukerrådet vil peke på at flertallet av norske forbrukere i ulike spørreundersøkelser oppgir at de ønsker at plasseringer av sparepenger bør ha en bærekraftig innretning. For at forbrukerne skal kunne ta mest mulig opplyste valg, er det samtidig viktig med kunnskap og informasjon. Forbrukerrådet mener det er avgjørende at forbrukere skal kunne stole på at selskaper som er merket som bærekraftige i ulike investeringsporteføljer faktisk også driver på en bærekraftig måte, og at slike selskaper bidrar til positive miljømessige eller sosiale resultater.

ESG-rangeringer og -vurderinger har fått økt betydning i finansmarkedene de siste årene, men store variasjoner i hvordan ulike ratingbyråer vurderer samme foretak sammen med manglende standardisering og gjennomsiktighet gjør at tilliten til slike rangeringer kan svekkes.

Både EU-kommisjonen og OECD har ved flere anledninger påvist at korrelasjonen mellom ESG-rangeringer fra ulike tilbydere er lave, og at metodene som ligger bak vurderingene i mange tilfeller er utydelige eller utilgjengelige for brukerne. Dette skaper forvirring, undergraver sammenlignbarhet og tillit, og øker også risikoen for at selskaper og fond fremstilles som mer bærekraftige enn de faktisk er. I en OECD-rapport fra 2022 blir dette blant annet påpekt slik: ²

“In principle, E pillar scores within ESG ratings have the potential to provide valuable forward-looking information on company exposure and management of risks and opportunities to support a low-carbon transition. In practice, a number of challenges undermine their use for this purpose. Market participants, possibly for lack of better widely available metrics and scores, have used ESG and E pillar ratings as a proxy for climate transition alignment.

However, the scores differ substantially in their calculation across various rating providers, not only in terms of the underlying data on which scores are based, but also in terms of how these data are used, weighted and extrapolated in the calculation of the overall rating.”

² OECD (2022): “ESG ratings and climate transition: An assessment of the alignment of E pillar scores and metrics”, OECD Business and Finance Policy Papers, OECD Publishing, Paris, side 11.
<https://doi.org/10.1787/2fa21143-en>

ESG-forordningen stiller krav til åpenhet og metodisk tydelighet for aktører som leverer ESG-rangeringer, og tar sikte på å forbedre kvaliteten og troverdigheten til vurderingene. Formålet med forordningen er ikke å harmonisere metodene som brukes for å beregne ESG-score, men å sikre økt gjennomsiktighet.³

Forbrukerrådet mener forordningen representerer et viktig skritt mot et mer regulert og ansvarlig marked for ESG-rangeringer, der brukerne – enten det er forbrukere, finansforetak eller myndigheter – kan stole på at vurderingene gir et mest mulig rettviseende bilde.

Påliteligheten og sammenlignbarheten til ESG-rangeringer må styrkes for at bærekraftig finans skal kunne fungere som et reelt verktøy for grønn omstilling. Dette krever ikke bare tydeligere regulering, men også strengere tilsyn, metodisk harmonisering og krav om offentliggjøring av vurderingsgrunnlaget.

ESG-rangeringer er til for å måle i hvilken grad ulike selskaper oppfyller krav til bærekraft, og skal ikke bidra til grønnvasking av selskaper som ikke oppfyller slike krav.

Hvis vurderinger og rangeringer er overdrevne, misvisende eller ubegrunnede knyttet til hvor bærekraftige selskaper i en portefølje faktisk er, så vil også forbrukernes tillit til investeringsprodukter som er merket som «bærekraftige» eller ESG-kompatible gradvis svekkes over tid. Hvis inntrykket er at man ikke kan stole på bærekraftspåstander, vil ikke bare mange forbrukere men også større finansielle investorer trolig trekke seg ut av eller unngå å investere i selskaper som markedsfører seg som bærekraftige. Dette vil igjen kunne bremse strømmen av sårt tiltrengt kapital til selskaper og investeringer som kan drive positiv endring.

³ Forslag til Europa-parlamentets og rådets forordning om gennemsiktighet og integritet i forbindelse med miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige (ESG) vurderingsaktiviteter (dansk versjon), side 2.
https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:1243bcf3-0ac8-11ee-b12e-01aa75ed71a1.0018.02/DOC_1&format=PDF

Endringer i lov- og regelverk

Nedenfor kommenteres kort noen av Finanstilsynets forslag til endringer i lov- og regelverk:

Nytt navn på loven

Finanstilsynet foreslår at ESG-forordningen gjennomføres ved inkorporasjon i kredittvurderingsbyråloven, og at loven etter dette gis nytt navn: Lov om kredittvurderingsbyråer og tilbydere av ESG-rangeringer. Forbrukerrådet støtter dette.

Tilsyn

Finanstilsynet foreslår i høringsnotatet at Finanstilsynet skal være nasjonal tilsynsmyndighet i Norge, både for kredittvurderingsbyråer og for foretak som tilbyr ESG-rangeringer. Forbrukerrådet støtter dette.

Stedlig tilsyn

Finanstilsynet foreslår at stedlig tilsyn for virksomheter som tilbyr ESG-rangeringer skal følge samme prosedyrer som for kredittvurderingsbyråer, hvilket innebærer tillatelse fra tingretten. Begjæring om stedlig tilsyn kan fremsettes av både Finanstilsynet og EFTAs overvåkningsorgan. Forbrukerrådet støtter dette.

Oslo, den 13. juni 2025

Med vennlig hilsen

Forbrukerrådet

Gunstein Instefjord (s.)

Leder forbrukerpolitikk

Bjarki Eggen (s.)

Seniorrådgiver